

МІНІСТЕРСТВО ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я УКРАЇНИ
ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ МЕДИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

Кафедра пропедевтики внутрішньої медицини № 2 та медсестринства

Навчальний рік 2025-2026

**СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
«Основи медсестринства»**

Вибірковий освітній компонент
Формат освітнього компонента заочний
Галузь знань 23 «Соціальна робота»
Спеціальність «231 «Соціальна робота»
Освітньо-професійна програма Соціальна робота
Першого (бакалаврського) рівня вищої освіти
Курс четвертий

Силабус навчальної дисципліни
Розглянуто на засіданні кафедри
пропедевтики внутрішньої медицини №2 та
медсестринства

Протокол від.
“14” червня 2022року № 11

В. о. завідувача кафедри

_____ доц. Піонова О.М.

Схвалено методичною комісією ХНМУ з
проблем терапевтичного профілю

Протокол від.
“_25_”_серпня_____2022року № 1

Голова

_____ проф. Кравчун П.Г.

РОЗРОБНИКИ СИЛАБУСУ:

1. Оспанова Т.С., зав. кафедрою ПВМ №2 та медсестринства, професор, д.мед.н.
2. Хіміч Т.Ю., доцент кафедри ПВМ №2 та медсестринства, доцент, к.мед.н.
3. Бездітко Т.В. професор кафедри ПВМ №2 та медсестринства, професор, д.мед.н.

ДАНИ ПРО ВИКЛАДАЧІВ, ЩО ВИКЛАДАЮТЬ ОСВІТНІЙ КОМПОНЕНТ

1. Оспанова Тетяна Сунгашівна – завідувач кафедри пропедевтики внутрішньої медицини №2 та медсестринства, д. мед. н., професор.
Професійні інтереси: терапія, нефрологія, пульмонологія, алергологія
Контактний тел. та E-mail викладача +380509988242, ts.ospanova@knmu.edu.ua
2. Бездітко Т.В. професор кафедри ПВМ №2 та медсестринства, професор, д.мед.н. Професійні інтереси: терапія, алергологія, імунологі.
Контактний тел. та E-mail викладача tv.bezditko@knmu.edu.ua
3. Єрмоєнко Галина Володимирівна професор кафедри пропедевтики внутрішньої медицини №2 та медсестринства, д. мед. н., професор.
Професійні інтереси: терапія, алергологія, імунологія
Контактний тел. та E-mail викладача +380666485213, hv.yeromenko@knmu.edu.ua
4. Хіміч Т.Ю., доцент кафедри ПВМ №2 та медсестринства, доцент, к.мед.н.
Професійні інтереси: терапія, імунологія, алергологія
Контактний тел. та E-mail викладача +380972934789 ty.khimich@knmu.edu.ua

Інформація про консультації Очні консультації: згідно розкладу кафедри на базі кафедри - обласної клінічної лікарні та за попередньою домовленістю. Он-лайн консультації: за попередньою домовленістю з викладачем з використанням ресурсів системи Moodle. (<http://31.128.79.157:8083/login/index.php>)

Локація. Місце проведення лекцій та практичних занять: лекційна зала та учбові кімнати кафедри пропедевтики внутрішньої медицини №2 та медсестринства, і (вул. Тринклера 3).
Час проведення занять: понеділок, вівторок, середа, четвер, п'ятниця (9⁰⁰-11⁵⁰/13²⁰-17¹⁰ у відповідності до розкладу);

ВСТУП

Силабус навчальної дисципліни «Основи медсестринства» складений відповідно до освітньо-професійної програми (далі – ОПП) «Соціальна робота» та Стандарту вищої освіти України (далі – Стандарт), перший (бакалаврський) рівень, галузі знань 23 “Соціальна робота”, спеціальності «231 «Соціальна робота»

Опис навчальної дисципліни (анотація)

«Основи медсестринства» є клінічною дисципліною, під час вивчення якої відбувається знайомство студента із роботою медичних закладів стаціонарного типу, перший контакт із хворими, формування морально-етичних основ подальшої професійної поведінки. Навчальна дисципліна спрямована на ознайомлення студента із основними обов'язками та професійними діями медичної сестри терапевтичних відділень стаціонару. Навчальна дисципліна «основи медсестринства» передбачає опанування вивчення гігієнічних, профілактичних та лікувальних заходів, які входять до компетенції молодшого та середнього медичного персоналу і застосовуються для створення комфортних умов перебування хворого, у медичному закладі, сприяння як найшвидшого одужання пацієнта, запобігання розвитку ускладнень, а також опанування найпростішими маніпуляціями надання першої медичної допомоги при невідкладних станах.

Предметом вивчення навчальної дисципліни «Основи медсестринства» є комплекс професійних та загально етичних питань у взаєминах соціального робітника і хворої людини на сучасному етапі розвитку суспільства із визначенням правових аспектів професійної діяльності медичного працівника; комплекс заходів, спрямованих на створення сприятливих умов успішного лікування хворих, полегшення їх стану і задоволення основних фізіологічних потреб організму, а також функціональних обов'язків та професійних дій медичної сестри та сукупності заходів, спрямованих на створення сприятливих умов успішного лікування хворих.

Міждисциплінарні зв'язки відповідно до навчального плану, вивчення дисципліни «Основи медсестринства» передбачено у VII або VIII семестрі, коли студентом набуті відповідні знання з основних базових дисциплін: знання з історії соціальної роботи, етики соціальної роботи, основ медичних знань, медико-соціальних основ здоров'я, ведення професійних документів (**пререквізити**) У свою чергу, вивчення дисципліни «Основи медсестринства» формує засади вивчення студентом подальших клінічних дисциплін Хоспісна допомога, соціальна геронтологія, волонтерська діяльність, виробнича практика (**постреквізити**), що передбачає «вертикальну» інтеграцію з цими дисциплінами та формування умінь застосовувати знання з сестринської справи в процесі подальшого навчання та у професійній діяльності. Закладає основи формування знань, умінь та навичок, які визначаються кінцевими цілями програми, необхідних у наступній професійній діяльності.

Послання на сторінку навчальної дисципліни в MOODLE Сторінка дисципліни в системі Moodle (<http://31.128.79.157:8083/my/>)

1. МЕТА ТА ЗАВДАННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

1.1 Метою викладання навчальної дисципліни «Основи медсестринства» є опанування студентом основних прийомів професійної діяльності медичної сестри на основі глибокого знання та розуміння особливостей функціонування організму хворої людини; формування у студента деонтологічних принципів медичного фахівця та вміння застосовувати їх в конкретних професійних ситуаціях.

1.2 Основними завданнями вивчення дисципліни «Основи медсестринства» є:

- Засвоєння основних теоретичних знань, необхідних для організації комфортних умов перебування хворого та забезпечення необхідного догляду за ним на всіх етапах лікування
- Набуття основних практичних навичок медичної сестри з догляду за хворими та вміння визначати й оцінювати загальний стан пацієнта, основні параметри його життєдіяльності та правила забезпечення життєвих потреб організму
- Формування у студентів морально-етичних та деонтологічних якостей при професійному спілкуванні з хворим
- Засвоєння студентом теоретичних знань, необхідних для побудови оптимальної моделі поведінки при спілкуванні з хворими
- Надання студентові сучасної інформації щодо нормативно-правового регулювання професійної діяльності медичних працівників
- Використання у своїй майбутній практичній діяльності правових, технічних, природоохоронних, профілактичних та освітньо-виховних заходів, спрямованих на забезпечення здорових і безпечних умов існування людини в сучасних умовах;
- Знання законів, принципів і правил регулювання професійної поведінки медичних працівників та дослідників, що сприяють безпеці використання нових медичних технологій та запобігають нанесенню шкоди людині, її потомству, усьому людству і біосфері у цілому;
- Формування поваги до життя та гідності здорової і хворої людини, інтереси яких завжди повинні оцінюватися вище від інтересів науки або суспільства;

1.3. Компетентності та результати навчання, формуванню яких сприяє дисципліна (взаємозв'язок з нормативним змістом підготовки здобувачів вищої освіти, сформульованим у термінах результатів навчання у ОПП та Стандарті).

1.3.1. Вивчення навчальної дисципліни забезпечує опанування студентами

компетентностей:

Компетентності та результати навчання.

Згідно з вимогами стандарту дисципліна забезпечує набуття студентами **компетентностей:**

– *інтегральна:*

Здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми у соціальній сфері або у процесі навчання, що передбачає застосування певних теорій та методів соціальної роботи і характеризується комплексністю та невизначеністю умов.–
загальні:

ЗК4. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.

ЗК6. Знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності.

ЗК7. Здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово.

ЗК8. Навички використання інформаційних і комунікаційних технологій.

ЗК9. Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями.

ЗК11. Вміння виявляти, ставити та вирішувати проблеми.

ЗК12. Здатність приймати обґрунтовані рішення.

ЗК14. Визначеність і наполегливість щодо поставлених завдань і взятих обов'язків.

– *спеціальні (фахові, предметні):*

ФК5. Здатність до виявлення, соціального інспектування і оцінки потреб вразливих категорій громадян, у тому числі які опинилися в складних життєвих обставинах.

ФК7. Здатність до співпраці у міжнародному середовищі та розпізнавання міжкультурних проблем у професійній практиці.

ФК9. Здатність оцінювати соціальні проблеми, потреби, особливості та ресурси клієнтів.

ФК11. Здатність до надання допомоги та підтримки клієнтам із врахуванням їх індивідуальних потреб, вікових відмінностей, гендерних, етнічних та інших особливостей.

ФК 15. Здатність взаємодіяти з клієнтами, представниками різних професійних груп та громад.

ФК 16. Здатність дотримуватися етичних принципів та стандартів соціальної роботи

ФК 18. Здатність до генерування нових ідей та креативності у професійній сфері.

ФК 20. Здатність до сприяння підвищенню добробуту і соціального захисту осіб, здійснення соціальної допомоги та надання підтримки тим, хто перебуває у складних життєвих обставинах

1.3.2. Вивчення навчальної дисципліни забезпечує набуття студентами наступних програмних результатів навчання:

ПРН 5. Теоретично аргументувати шляхи подолання проблем та складних життєвих обставин, обирати ефективні методи їх вирішення, передбачати наслідки.

ПРН 6. Розробляти перспективні та поточні плани, програми проведення заходів, оперативно приймати ефективні рішення у складних ситуаціях.

ПРН 18. Налагоджувати співпрацю з представникам різних професійних груп та громад; використовувати стратегії індивідуального та колективного представництва інтересів клієнтів.

ПРН 20. Виявляти етичні дилеми та суперечності у професійній діяльності та застосовувати засоби супервізії для їх розв'язання.

ПРН 21. Демонструвати толерантну поведінку, виявляти повагу до культурних, релігійних, етнічних відмінностей, розрізняти вплив стереотипів та упереджень.

ПРН 27. Опанувати знання з медичних питань, що можуть стосуватися соціально незахищених категорій населення для надання соціально-медичних послуг.

1.3.3. Вивчення навчальної дисципліни забезпечує набуття студентами наступних соціальний навичок (Soft skills):

1. Комунікативні навички

2. Здатність працювати в команді, спілкуватися з людьми і управляти конфліктами, вміння оцінювати і аналізувати ситуації

3. Здатність до організації, планування та ефективного виконання проєктів і завдань
4. Здатність виконувати роботу професійно, відповідально
5. Здатність проявляти емоційний інтелект у взаємодіях з колегами, клієнтами, з керівником, почуттям такту і своєчасності реакції.

2. ІНФОРМАЦІЙНИЙ ОБСЯГ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

2.1 Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, напрям підготовки, освітньо-кваліфікаційний рівень	Характеристика навчальної дисципліни
		очна форма навчання
Кількість кредитів –4	Галузь знань 23 «Соціальна робота»	Вибіркова
Загальна кількість годин -120	Спеціальність: 231 «Соціальна робота»	Рік підготовки: 4-й
		Семестр 7-й або 8-й
		Лекції 2 год.
		Практичні 8 год.
Годин для денної форми навчання: аудиторних – 10, самостійної роботи студента -110	Освітньо-кваліфікаційний рівень: перший(бакалаврський)	Самостійна робота 110 год.
		Індивідуальні завдання: по установі кафедри
		Вид контролю: залік

2.2.1 Лекції

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Установча лекція: Система охорони здоров'я в Україні. Значення медсестринської справи для охорони здоров'я, її функції. Медсестринська справа як предмет; мета, завдання. Медична етика, деонтологія і право	2
Всього лекційних годин		2

2.2.2. Семінарські заняття- не передбачено програмою

2.2.3 Практичні заняття

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	Методи навчання	Форми контролю
1	Морально-етичні та законодавчі засади медсестринства в Україні. Організація роботи та обов'язки медичної сестри основних структурних підрозділів терапевтичного стаціонару.	1	демонстрація, презентація, відеороліки, відеофільми,	усне опитування (індивідуальне і фронтальне);

				творчі завдання; індивідуальні завдання; реферати; взаємоконтроль; самоконтроль; доповідь; виступ на задану тему
2	Поняття про загальний та спеціальний догляд за хворими терапевтичного профілю	1	демонстрація, презентація, відеороліки, відеофільми,	-«-
3	Оцінка стану хворого та основних параметрів його життєдіяльності	2	дискусія, ділова, рольова, імітаційна гра, моделювання процесів і ситуацій, делегування повноважень, кейс-метод, дебати, спаринг-партнерство (навчання в парах),	-«-
4	Загальний і спеціальний догляд за тяжкохворими і агонуючими	2	-«-	-«-
5	Поняття про реанімацію. Методика і техніка найпростіших реанімаційних заходів: штучне дихання методом "із рота в рот" і "із рота у ніс", непрямий масаж серця. Поняття про клінічну і біологічну смерть. Правила обходження з трупом	2	-«-	-«-
	Всього годин семінарських занять	8		

2.2.4 Лабораторні заняття- не передбачено програмою

2.2.5 Самостійна робота

№ з/п	Тема	Години	Методи навчання	Форми контролю
1	Значення медсестринської справи для	4	відеороліки,	усне

	охорони здоров'я, її функції. Обовязки медичної сестри терапевтичного стаціонару		відеофільми, самостійна робота з інформаційними джерелами, самостійна робота біля ліжка хворого.	опитування (індивідуальне і фронтальне); письмове опитування; тестовий контроль; творчі завдання; індивідуальні завдання; реферати; анотації; взаємоконтроль; самоконтроль; доповідь; виступ на задану тему
2	Поняття про потреби, теорію і класифікацію потреб людини.	4	-«-	-«-
3	Медична етика, деонтологія і право	4	-«-	-«-
4	Основні моделі взаємовідносин у системі „медичний працівник–хворий”.	4	-«-	-«-
5	Лікарські помилки та правова відповідальність медичних працівників.	6	-«-	-«-
6	Ятрогенні захворювання, причини їх виникнення та шляхи уникнення.	4	-«-	-«-
7	Моральні та правові аспекти лікарської таємниці.	4	-«-	-«-
8	Виховання поваги до здорового образу життя. Здоров'я, філософське, біологічне та етичне визначення. Визначення здоров'я ВООЗ. Здоровий спосіб життя як умова його тривалості, фізичного і духовного розвитку. Людина і хвороба. Хвороба як переживання і поведінка людської особистості.	4	-«-	-«-
9	Проблеми життя і смерті у медичній етиці та деонтології	4	-«-	-«-
10	Роль медичної сестри в організації загального та спеціального догляду за хворими терапевтичного профілю	4	-«-	-«-
11	Оцінка стану хворого та основних параметрів його життєдіяльності	8	-«-	-«-
12	Розпитування та загальний огляд	4	-«-	-«-

	хворого.			
13	Температура тіла, правила її вимірювання та реєстрації. Догляд за хворими з підвищеною температурою тіла при гарячці та остуді.	6	-<<-	-<<-
14	Визначення основних показників гемодинаміки Перша долікарська допомога хворим при зниженні та підвищенні артеріального тиску.	6	-<<-	-<<-
15	Визначення основних показників дихання. Перша допомога хворим при кашлі, задишці, ядусі.	6	-<<-	-<<-
16	Застосування основних видів лікарських засобів	4	-<<-	-<<-
17	Найпростіші методи фізичної терапії	4	-<<-	-<<-
18	Загальні правила догляду за хворими із постільним режимом, тяжкохворими і агонуючими. Забезпечення зручного положення у ліжку, профілактика пролежнів,	6	-<<-	-<<-
19	Особиста гігієна, переміна натільної і постільної білизни, забезпечення фізіологічних випорожнень (сечо-, каловипускання) у тяжкохворого. Користування підкладним судном та сечоприймачем	6	-<<-	-<<-
20	Застосування газовивідної трубки, клізм. Види клізм, методика і техніка їх застосування, методи дезінфекції і зберігання обладнання для клізми..	4	-<<-	-<<-
21	Поняття про реанімацію. Методика і техніка найпростіших реанімаційних заходів: штучне дихання методом "із рота в рот" і "із рота у ніс", непрямий масаж серця.	6	-<<-	-<<-
22	Поняття про клінічну і біологічну смерть. Правила обходження з трупом	4	-<<-	-<<-
23	Поняття про лікувальне та дієтичне харчування.	4	-<<-	-<<-
Всього		110		

3. КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ

3.1. Оцінювання успішності навчання здобувачів освіти здійснюється на підставі чинної «Інструкції з оцінювання навчальної діяльності здобувачів освіти ХНМУ»

Організація оцінювання поточного контролю. Засвоєння теми (поточний контроль) контролюється на практичному занятті відповідно до конкретних цілей. Застосовуються такі засоби оцінки рівня підготовки студентів: розв'язання ситуаційних задач, трактування та оцінка

результатів лабораторних досліджень, аналіз і оцінка результатів інструментальних досліджень і параметрів, що характеризують функції організму людини, контроль засвоєння практичних навичок. Підсумкове заняття (ПЗ) обов'язково проводиться згідно з програмою навчальної дисципліни протягом семестру за розкладом, під час занять. Прийом ПЗ здійснюється викладачем академічної групи. Оцінювання здійснюється за традиційною 4-бальною системою: «відмінно», «добре», «задовільно» та «незадовільно».

**Критерії оцінювання результатів навчальної діяльності
здобувачів освіти з дисциплін**

Оцінка	Критерії оцінювання
«Відмінно»	Студент виявляє особливі творчі здібності, вміє самостійно здобувати знання, без допомоги викладача знаходить та опрацьовує необхідну інформацію, вміє використовувати набуті знання і вміння для прийняття рішень у нестандартних ситуаціях, переконливо аргументує відповіді, самостійно розкриває власні обдарування і нахили
«Дуже добре»	Студент вільно володіє вивченим обсягом матеріалу, застосовує його на практиці, вільно розв'язує вправи і задачі у стандартних ситуаціях, самостійно виправляє допущені помилки, кількість яких незначна
«Добре»	Студент вміє зіставляти, узагальнювати, систематизувати інформацію під керівництвом викладача; в цілому самостійно застосовувати її на практиці; контролювати власну діяльність; виправляти помилки, серед яких є суттєві, добирати аргументи для підтвердження думок
«Задовільно»	Студент відтворює значну частину теоретичного матеріалу, виявляє знання і розуміння основних положень; з допомогою викладача може аналізувати навчальний матеріал, виправляти помилки, серед яких є значна кількість суттєвих
«Достатньо»	Студент володіє навчальним матеріалом на рівні, вищому за початковий, значну частину його відтворює на репродуктивному рівні
«Незадовільно» з можливістю повторного складання семестрового контролю	Студент володіє матеріалом на рівні окремих фрагментів, що становлять незначну частину навчального матеріалу
«Незадовільно» з обов'язковим повторним вивченням залікового кредиту	Студент володіє матеріалом на рівні елементарного розпізнання і відтворення окремих фактів, елементів, об'єктів
Зокрема, критерії оцінювання практичних навичок з дисциплін	

«Відмінно»	Студент відповідає високому (творчому) рівню компетентності: студент виявляє особливі творчі здібності, без помилок самостійно демонструє виконання практичних умінь та володіє системними теоретичними знаннями (знає методику виконання практичних навичок, показання та протипоказання, можливі ускладнення, та ін.) та має здібності для прийняття рішень у нестандартних ситуаціях.
«Добре»	Студент самостійно демонструє виконання практичних умінь, допускаючи деякі неточності, які швидко виправляє, володіє теоретичними знаннями (знає методику виконання практичних навичок, показання та протипоказання, можливі ускладнення, та ін.)
«Задовільно»	Студент демонструє виконання практичних умінь, допускаючи деякі помилки, які може виправити при корекції їх викладачем, володіє задовільними теоретичними знаннями (знає основні положення методики виконання практичних навичок, показання та протипоказання, можливі ускладнення, та ін.).
«Незадовільно»	Студент не може самостійно продемонструвати практичні вміння (виконує їх, допускаючи грубі помилки), не володіє достатнім рівнем теоретичних знань (не знає методики виконання практичних навичок, показань і протипоказань, можливих ускладнень, та ін.).

Перерахунок середньої оцінки за поточну навчальну діяльність у багатобальну шкалу проводиться відповідно до «Інструкції з оцінювання навчальної діяльності студентів...» або середню оцінку (с точністю до сотих) за ПНД викладач автоматично одержує за допомогою електронного журналу АСУ.

**Перерахунок середньої оцінки за поточну діяльність у багатобальну шкалу
(для дисциплін, що завершуються заліком)**

4-бальна шкала	200-бальна шкала	4-бальна шкала	200-бальна шкала	4-бальна шкала	200-бальна шкала
5	200	4.22-4,23	169	3.45-3,46	138
4.97-4,99	199	4.19-4,21	168	3.42-3,44	137
4.95-4,96	198	4.17-4,18	167	3.4-3,41	136
4.92-4,94	197	4.14-4,16	166	3.37-3,39	135
4.9-4,91	196	4.12-4,13	165	3.35-3,36	134
4.87-4,89	195	4.09-4,11	164	3.32-3,34	133
4.85-4,86	194	4.07-4,08	163	3.3-3,31	132
4.82-4,84	193	4.04-4,06	162	3.27-3,29	131
4.8-4,81	192	4.02-4,03	161	3.25-3,26	130
4.77-4,79	191	3.99-4,01	160	3.22-3,24	129
4.75-4,76	190	3.97-3,98	159	3.2-3,21	128
4.72-4,74	189	3.94-3,96	158	3.17-3,19	127
4.7-4,71	188	3.92-3,93	157	3.15-3,16	126
4.67-4,69	187	3.89-3,91	156	3.12-3,14	125

4.65-4,66	186	3.87-3,88	155	3.1-3,11	124
4.62-4,64	185	3.84-3,86	154	3.07-3,09	123
4.6-4,61	184	3.82-3,83	153	3.05-3,06	122
4.57-4,59	183	3.79-3,81	152	3.02-3,04	121
4.54-4,56	182	3.77-3,78	151	3-3,01	120
4.52-4,53	181	3.74-3,76	150	Менше 3	Недостатньо
4.5-4,51	180	3.72-3,73	149		
4.47-4,49	179	3.7-3,71	148		
4.45-4,46	178	3.67-3,69	147		
4.42-4,44	177	3.65-3,66	146		
4.4-4,41	176	3.62-3,64	145		
4.37-4,39	175	3.6-3,61	144		
4.35-4,36	174	3.57-3,59	143		
4.32-4,34	173	3.55-3,56	142		
4.3-4,31	172	3.52-3,54	141		
4,27-4,29	171	3.5-3,51	140		
4.24-4,26	170	3.47-3,49	139		

Максимальна кількість балів, яку студент може набрати за вивчення дисципліни – 200 балів, мінімальна кількість балів становить 120, що є підставою для зарахування дисципліни. Студенту, який завершив вивчення дисципліни виставляється в залікову книжку «зараховано», а відомість виставляються бали від 120 до 200 та «зараховано».

Оцінювання самостійної роботи студентів. Самостійна робота студентів, яка передбачена темою заняття поряд з аудиторною роботою, оцінюється під час поточного контролю теми на відповідному занятті та при проведенні заліку.

Оцінювання індивідуальних завдань студента здійснюється за умов виконання завдань викладача (доповідь реферату на практичному занятті, доповідь з презентацією на практичному занятті, доповідь на науково-практичних конференціях кафедри, університету, написання тез, статей, участь у Всеукраїнській олімпіаді). Бали (не більше як 10) додаються, як заохочувальні. Загальна сума балів за поточну навчальну діяльність не може перевищувати 120 балів.

3.2. Перелік практичних навичок, які перевіряються під час заліку:

1. Визначення понять медична етика та медична деонтологія, розкриття предмету їх вивчення та кола проблем.
2. «Клятва Гіппократа»: історія виникнення та подальша модифікація.
3. Основні типи взаємовідносин між лікарем та пацієнтом. Міжнародні документи, що регламентують права пацієнта.
4. Ятрогенії, основні їх причини, наслідки та профілактика.
5. Лікарська таємниця: визначення, сутність, основні правові документи, які гарантують дотримання лікарської таємниці в Україні та світі.
6. Лікарські помилки: визначення, сутність, види лікарських помилок. Поняття про лікарські правопорушення та юридична відповідальність за них.
7. Біомедична етика в сучасному суспільстві, її предмет, статус та коло проблем.
8. Деонтологічна проблема права пацієнта на смерть: поняття про евтаназію активну та пасивну, морально–деонтологічні погляди на суїцид, статус мертвого тіла в медицині.

9. Основні деонтологічні підходи в онкології, психіатрії, геронтології.
10. Деонтологічні аспекти взаємовідносин лікаря з хворими на життєво небезпечні інфекційні захворювання.
11. Провести розпитування хворого та виділити основні скарги.
12. Провести вимірювання температури у хворого.
13. Провести огляд хворого на наявність корости та педікульозу.
14. Підготувати гігієнічну ванну для санітарної обробки хворого, провести її обробку та дезінфекцію після користування.
15. Продемонструвати методику транспортування хворого на ношах та перекладання його на ліжку.
16. Продемонструвати навички користування функціональним ліжком та надання відповідних положень хворому при нападі ядухи та при колапсі.
17. Дослідити у хворого пульс на променевих артеріях, зробити висновок про основні його властивості.
18. Дослідити у хворого пульс на нижніх кінцівках, зробити висновок про його відповідність нормі.
19. Виміряти хворому артеріальний тиск, зробити висновок про його відповідність нормі.
20. Провести дослідження дихання у показового хворого, зробити висновок про основні його властивості.
21. Провести переміну натільної та постільної білизни хворому, що знаходиться на ліжковому режимі.
22. Продемонструвати методику закапування крапель у вуха, ніс, очі на муляжі.
23. Підготувати необхідні розчини та продемонструвати правила поводження з одноразовим шприцом після його застосування.
24. Підготувати необхідні засоби та продемонструвати методику накладання зігрівального компресу.
25. Продемонструвати методику підготовки гумової грілки та пухиря з льодом і користування ними.
26. Продемонструвати методику застосування гірчичників.
27. Продемонструвати методику годування хворого, прикутого до ліжка.
28. Приготувати необхідне обладнання для очисної клізми, продемонструвати методику її застосування на муляжі.
29. Продемонструвати на муляжі методику користування підкладним судном та сечоприймачем у хворих чоловічої та жіночої статі.
30. Підготувати необхідні засоби та провести гігієну порожнини рота, носа та вух важкохворому.
31. Підготувати необхідні засоби та провести профілактику утворення пролежнів.
32. Продемонструвати методику проведення реанімаційних заходів (штучна вентиляція легень, непрямий масаж серця) на фантомі.

3.3. Контрольні питання та завдання до самостійної роботи Самостійна робота студентів виконується у вигляді підготовки до семінарських занять (підготовка теоретичних питань, виконання ситуаційних задач, підготовка до рольової гри, опанування навичками згідно з темою заняття, тощо).

3.4. Індивідуальні завдання (затверджений на засіданні кафедри перелік з визначенням кількості балів за їх виконання, які можуть додаватись, як заохочувальні):

За бажанням студента під час вивчення відповідних тем він може виконувати індивідуальну роботу, яка проводиться в позаурочний час та при успішному її виконанні

додатково оцінюється викладачем.

Орієнтовний перелік індивідуальних завдань:

1. Проведення розпитування показового хворого, його загального огляду, аналіз та узагальнення отриманих даних з представленням клінічного випадку на занятті.
2. Тижневе спостереження за хворим із гарячкою, реєстрація температури тіла та показників гемодинаміки у температурному листі, визначення характеру гарячки та представлення клінічного випадку на практичному занятті
3. Робота з літературою й іншими джерелами інформації та підготовка реферативного повідомлення із доповіддю на практичному занятті.

Орієнтовний перелік тем для реферативних повідомлень:

- 1) Історія вимірювання артеріального тиску та сучасні методи тонометрії
- 2) Основні властивості пульсу та їх використання для оцінки стану хворого у традиційній та східній медицині
- 3) Сучасні засоби профілактики пролежнів
- 4) Сучасні методи термометрії та показання до їх використання у терапевтичній клініці
- 5) Основні види лікарських засобів та особливості їх призначення пацієнтам терапевтичного профілю.

Як індивідуальне завдання в програмі передбачено опрацювання та написання навчально-пошукових робіт за запропонованою тематикою та захист їх на практичному занятті із наочною презентацією основних результатів.

Орієнтовний перелік тем для підготовки навчально-пошукових робіт:

1. Тематика медичної деонтології в роботах видатних митців – Л.М.Толстого, І.С.Тургенєва, А.П.Чехова, Г.Флобера.
2. Основні моделі взаємовідносин між лікарем та пацієнтом – патерналістська та автономна, модель „послабленого патерналізму”, їх сутність, переваги та недоліки у сучасному суспільстві.
3. Особливості взаємовідносин лікаря із хворою дитиною: психологічний, ментальний, поведінковий аспекти
4. Ятрогенії, основні їх причини та наслідки, морально-деонтологічні аспекти розвитку ятрогенних захворювань.
5. Визначення та сутність лікарської таємниці, історія її становлення – від Древньої Індії до сучасної України.
6. Право пацієнта на конфіденційність інформації про його стан здоров'я та гарантії дотримання лікарської таємниці у міжнародних законодавчих документах.
7. Лікарські помилки, їх різновиди, основні причини та наслідки помилок медичного персоналу.
8. Лікарські правопорушення, посадові злочини та відповідальність за них.
9. Моральна та юридична свобода лікаря: право на ризик.
10. Біоетика та біомедична етика – основні теоретичні та прикладні аспекти у сучасному суспільстві.
11. Право людини на життя та смерть, проблема цінності людського життя.
12. Проблеми суїциду та евтаназії у лікарській практиці.
13. Проблеми ВІЛ-інфікованих, хворих на СНІД: питання медичної етики та деонтології.

3.5. Інші заохочення (умови нарахування додаткових балів за різні види неформальної та інформальної діяльності, серед яких можуть бути конференції, наукові дослідження, участь у

опитуваннях, симпозиумах, тощо):

На засіданні кафедри затверджено перелік індивідуальних завдань (участь з доповідями в студентських конференціях, профільних олімпіадах, підготовка аналітичних оглядів з презентаціями з перевіркою на плагіат) з визначенням кількості балів за їх виконання, які можуть додаватись, як заохочувальні (**не більше 10**)

Бали за індивідуальні завдання одноразово нараховуються студентові тільки комісійно (комісія – зав. кафедри, завуч, викладач групи) лише за умов успішного їх виконання та захисту. В жодному разі загальна сума балів за ПНД не може перевищувати 120 балів.

3.6. Правила оскарження оцінки

Згідно загальних положень та наказів ХНМУ

4. ПОЛІТИКА ДИСЦИПЛІНИ

Вимоги дисципліни(система вимог та правил, які викладач пред'являє до здобувачів вищої освіти при вивченні дисципліни). Щоб досягти цілей навчання і успішно пройти курс, необхідно: з першого дня включитися в роботу; регулярно відвідувати лекції; читати матеріал попередньо, до його розгляду на практичному занятті; не спізнюватися і не пропускати заняття; приходити на кафедру одягнутими у медичний халат, мати змінне взуття, мати при собі фонендоскоп, зошит, ручку; виконувати всі необхідні завдання і працювати щодня; вміти працювати з партнером або в складі групи; звертатися за допомогою і отримувати її, коли Ви її потребуєте. Письмові та домашні завдання треба виконувати повністю та вчасно.

Передбачена академічна мобільність, взаємозамінність залікових кредитів (обсяг 1 кредиту 30 годин). Студенти можуть обговорювати різні завдання, але їх виконання - строго індивідуально.

Відвідування занять та поведінка Відвідування лекцій та практичних занять студентами є обов'язковим. Не допускаються запізнення студентів на лекції та практичні заняття.

Під час лекційного заняття студентам та студенткам рекомендовано вести конспект заняття та зберігати достатній рівень тиші. Ставити питання до лектора/-ки – це абсолютно нормально.

Використання електронних гаджетів дозволяється лише з дозволу викладача. Не допускаються списування, використання різного роду програмних засобів, підказки, користування мобільним телефоном, планшетом чи іншими електронними гаджетами під час заняття.

Рекомендації щодо успішного складання дисципліни(активність здобувачів вищої освіти під час практичного заняття, виконання необхідного мінімуму навчальної роботи). Практичні заняття передбачають:

Активну участь під час обговорення в аудиторії, студенти/-ки мають бути готовими детально розбиратися в матеріалі, ставити запитання, висловлювати свою точку зору, дискутувати. Під час дискусії важливі:

- повага до колег,
- толерантність до інших та їхнього досвіду,
- сприйнятливність та неупередженість,
- здатність не погоджуватися з думкою, але шанувати особистість опонента/-ки,
- ретельна аргументація своєї думки та сміливість змінювати свою позицію під впливом доказів,
- я-висловлювання, коли людина уникає непотрібних узагальнювань, описує свої почуття і формулює свої побажання з опорою на власні думки і емоції,
- обов'язкове знайомство з першоджерелами.

Вітається творчий підхід у різних його проявах. Від студентів/-ок очікується зацікавленість участю у міських, всеукраїнських та міжнародних конференціях, конкурсах та інших заходах з предметного профілю.

Заохочення та стягнення(додаткові бали за конференції, наукові дослідження, правки, поради, участь у опитуваннях). Оцінювання індивідуальних завдань студента здійснюється за умов виконання завдань викладача (доповідь реферату на практичному занятті, доповідь з

презентацією на практичному занятті, доповідь на науково-практичних конференціях кафедри, університету, написання тез, статей, участь у Всеукраїнській олімпіаді). Бали (не більше як 10) додаються, як заохочувальні.

Техніка безпеки. На першому занятті з курсу буде роз'яснено основні принципи охорони праці шляхом проведення відповідного інструктажу. Очікується, що кожен та кожна повинні знати, де найближчий до аудиторії евакуаційний вихід, де знаходиться вогнегасник, як їм користуватися тощо.

Порядок інформування про зміни у силабусі та ін. Розробка, оновлення та затвердження силабусу навчальної дисципліни проводиться кожного навчального року. Обов'язкове розміщення на сайті ХНМУ в профілі освітньої програми «Медицина» до 30 червня поточного навчального року для наступного навчального року;

5. АКАДЕМІЧНА ДОБРОЧЕСНІСТЬ

Політика щодо академічної доброчесності (в т.ч. відповідальність за порушення академічної доброчесності). Дотримання академічної доброчесності здобувачами освіти передбачає:

- ✓ Самостійне виконання навчальних завдань, завдань поточного та підсумкового контролю результатів навчання (для осіб з особливими освітніми потребами ця вимога застосовується з урахуванням їхніх індивідуальних потреб і можливостей);
- ✓ Посилання на джерела інформації у разі використання ідей, розробок, тверджень, відомостей;
- ✓ Дотримання норм законодавства про авторське право і суміжні права;
- ✓ Надання достовірної інформації про результати власної (наукової, творчої) діяльності, використані методики досліджень і джерела інформації.

Кафедра пропедевтики внутрішньої медицини №2 та медсестринства підтримує нульову толерантність до плагіату. Від студентів очікується бажання постійно підвищувати власну обізнаність в академічному письмі. На перших заняттях проводитимуться інформаційні заходи щодо того, що саме вважати плагіатом та як коректно здійснювати дослідницько-науковий пошук.

Політика щодо осіб з особливими освітніми потребами. Студенти з особливими потребами повинні зустрітися з викладачем або попередити його до початку занять, на прохання студента це може зробити староста групи.

6. РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

Базова

1. Касевич Н.М. Загальний догляд за хворими і медична маніпуляційна техніка: підруч. для студ. вищ. мед. навч. закл. I-III рівнів акредитації / за ред. В.І. Литвиненка. - 7-ме вид., випр. - К. : Медицина, 2017. - 424 с.
2. Ковальова О.М., Сафаргаліна-Корнілова Н.А., Герасимчук Н.М. Деонтологія в медицині: підручник. – Харків, 2014.– 258 с.
3. Догляд за хворими і медична маніпуляційна техніка: навч. посібник /Л.С. Савка, Л.І. Разінкова, О.І. Коцар; за ред. Л.М. Ковальчука, О.В. Кононова. – 3-є вид., переробл. і допов. — К.: ВСВ “Медицина”, 2017. – 600 с.
4. Нетяженко В.З., Щупіпенко І.М., Дідківська Л.А. Догляд за хворими (загальний і спеціальний з основами медсестринської техніки): підруч. для студ. вищ. мед. навч. закл. IV рівня акредитації. – К.: Здоров'я, 2013. - 591 с.
5. Ковальова О.М., Лісовий В.М., Шевченко С.І., Фролова Т.І. Догляд за хворими (практика): підруч. для студ. вищ. мед. закл. освіти III-IV рівнів акредитації.– Вид 3-тє, випр. – К.: Медицина, 2015. — 488 с.
6. Тяжка О.В., Антошкіна А.М., Васюкова М.М., Казакова Л.М., Лутай Т.І. та ін. Основи догляду за дітьми. Техніка лікувальних процедур і маніпуляцій: навч. посіб. для мед. ВНЗ III-IV р.а. – 2-ге вид. / за ред. О.В. Тяжкої. – К. : Медицина, 2014. - 152 с.

7. Спиця Н.В. Деонтологія в медицині. Навчально-методичний посібник для студентів II курсу медичних та фармацевтичних факультетів. – Запоріжжя: ЗДМУ, 2017. – 60 с.

Допоміжна

1. Дронов О.І., Сипливий В.О., Ковальська І.О., Скомаровський О.А., Крючина Є.А. Курс лекцій з загальної хірургії: навч.-метод. посіб. для студ. вищ. мед. закл. III-IV рівнів акредитації – Вид. 2-ге, доп. – К.:, 2011. – 487 с.
2. Основи догляду за хірургічними хворими: навчально-методичний посібник для студентів ВМНЗ IV рівня акредитації / Шумейко І.А., Лігоненко О.В., Чорна І.О., Зубаха А.Б., Дігтяр І.І., Стороженко О.В. - Полтава, 2015. - 160 с.
3. Волосовець О.П., Маркевич В.Е., Тарасова І.В., Лобода А.М. Неонатологія: навч.-метод. посіб. – Суми : СумДУ, 2011. – 214 с.
4. Практикум з пропедевтичної педіатрії з доглядом за дітьми / За ред. В.Г. Майданника, К.Д. Дуки. – К.: Знання України, 2002.– 356 с.
5. Захист персональних даних в закладах охорони здоров'я. Збірник нормативно-правових актів. Вип. 7. – Львів, 2014. – 63 с.
6. Лашкул З.В., Сізінцова Ю.Ю., Фершал Я.Ю. Інформована згода пацієнта: поняття, мета та значення у процесі реалізації прав та обов'язків медичних працівників. – Запоріжжя, 2013. – 190 с.
7. Україна крізь призму Європейської хартії прав пацієнтів: результати виконання в Україні другого етапу європейських досліджень на відповідність стандартам ЄС з прав пацієнтів / Глуховський В.В., Ангелов О.В., Слабкий Г.А., Білоконь Л.П. – К.: Вид-во ТОВ "Дизайн і поліграфія", 2012. – 158 с.
8. Дробик Й.О. Паліативна допомога як протидія евтаназії. – Львів: Друкарські куншти, 2011. – 276 с.
9. Орлова Е.В. Культура професійного об'єднання лікаря: комунікативно-компетентний підхід / Е.В. Орлова. – М.: Форум, 2012. – 288 с.
10. Етичний кодекс лікаря: Довідник /За заг. ред. І.Д. Герич. – Львів: Галицька видавнича спілка, 2008. – 22 с.
11. Казаков В. Н. Медицинская деонтология //Університетська клініка. – 2010. – 10 с.
12. Етико-правові підходи до оцінки недобровільних мір і ризику завдання шкоди хворому під час психіатричного втручання: Методичні рекомендації /Укл. Марута Н., Абрамов В., Ряполова Т. – К., 2011. – 31 с.
13. Коваль П.Б., Прохно О.І. Юридичні аспекти співпраці лікаря і пацієнта (огляд законодавчої бази) //Неонатологія, хірургія та перинатальна медицина. – 2015. - № 2. – С. 11-16
14. Калашников Н.А., Куница С.Н. Аспекты взаимодействия пациента и врача, возможности их оптимизации в медицинской практике (Часть 1, 2, 3) //Український медичний вісник. Therapia. – 2015. - № 6, 7–8, 9.
15. Алексеенко А.П., Лісовий В.М. Соціально-філософські та етичні проблеми медицини. Харків, Колегіум. - 2010. – 340 с.
16. Гиппократ. Этика и общая медицина / Под ред. С.Ю. Трохачева; Пер. с древнегреч. – СПб, 2001.
17. Basic ethical principles in European bioethics and biolaw / Ed. J.D.Reindtorff, P.Kemp. – Barselona, 2000.
18. Періодичні видання за тематикою (перелік систематично оновлюється та надається студентам)

15. Інформаційні ресурси

1. Яворський О.Г. DVD-фільм «Догляд за хворими. Основи мед сестринської справи» (у 2-х частинах) / Яворський О.Г., аудіо- та відеоматеріали, 2013.
2. Яворський О.Г. DVD-фільм «Огляд хворого. Основи мед сестринської справи» (у 2-х частинах) / Яворський О.Г., аудіо- та відеоматеріали, 2013.
3. Наказ МОЗ України № 460 від 01.06.13 Про затвердження протоколів медичної сестри (фельдшера, акушерки) з догляду за пацієнтом та виконання основних медичних процедур та маніпуляцій. [електронний ресурс] – Режим доступу: <http://mozdocs.kiev.ua>
4. Наказ МОЗ № 149 від 20.03.2008 р. «Про затвердження клінічного протоколу медичного догляду за здоровою дитиною віком до 3 років» [електронний ресурс] – Режим доступу: <http://mozdocs.kiev.ua>
5. Наказ МОЗ України № 152 від 4.04.2005 «Про затвердження Протоколу медичного догляду за здоровою новонародженою дитиною». [електронний ресурс] – Режим доступу: <http://mozdocs.kiev.ua>
6. Глибокий анализ разных способов измерения температуры тела у детей [електронний ресурс] – Режим доступу: <http://www.gradusnik.ru/rus/doctor/ped/w10md-termometr/>
7. [Наказ МОЗ України № 798 від 21.09.2010](#) Про затвердження методичних рекомендацій "Хірургічна та гігієнічна обробка рук медичного персоналу" [електронний ресурс]. – Режим доступу:<http://medsoft.ucoz.ua>
8. Наказ МОЗ України № 110 від 14.02.2012 Про затвердження форм первинної облікової документації та інструкцій щодо їх заповнення, що використовуються у закладах охорони здоров'я незалежно від форми власності та підпорядкування [електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://medsoft.ucoz.ua>

Інтернет-ресурси:

9. З тем «Загальний огляд хворого»
 - <http://www.meddean.luc.edu/lumen/meded/medicine/pulmonar/pd/contents.htm>
 - <http://meded.ucsd.edu/clinicalmed/>
10. З питань етико-деонтологічних аспектів роботи медичного працівника:
 - http://archive.nbuv.gov.ua/portal/soc_gum/vzhdu/2011_57/vip_57_13.pdf
 - http://archive.nbuv.gov.ua/portal/chem_biol/Mosv/2012_4/data/article22.pdf.
 - http://archive.nbuv.gov.ua/portal/Soc_Gum/Npd/2012_1/2neranov.pdf.
11. Левенець С. С. Медична етика і деонтологія: реалії і перспективи в роботі лікаря [Електронний ресурс] // Мед. освіта. – 2012. – Режим доступу : http://archive.nbuv.gov.ua/portal/chem_biol/Mosv/2012_4/data/article22.pdf.
12. Биоэтика: учебно-методическое пособие (060301 фармация) [Электронный ресурс] /Е.А. Нагорнов, Д.А. Изуткин, И.И. Кобылин, А.А. Мордвинов; под ред. А.В. Грехова. - Электрон. дан. (485 Кб). – Н.Новгород: НижГМА, 2014. – Режим доступу: <http://85.143.2.108/view.php?fDocumentId=2846>
13. Каралкіна К. В. Про питання моральних регуляторів професійної діяльності медичних працівників [Електронний ресурс] // Педагогіка формування творчої особистості у вищій і загальноосвітній школах: зб. наук. пр./ Класич.приват.ун-т. – Запоріжжя, 2011. – Режим доступу : http://archive.nbuv.gov.ua/portal/soc_gum/pfto/2011_16/files/P1611_16.pdf.
14. Мамченко Н. В. Деонтологія І. Бентама як умова юс-конвенцій [Електронний ресурс] // Уч. зап. Тавр. нац. ун-та ім. В. И. Вернадского. Серія: Юридические науки. – 2012. – Режим доступу: http://archive.nbuv.gov.ua/portal/soc_gum/UZTNU_law/2012_1/2012/uch_25_1_law/004_mamh.pdf.
15. Хрусталеv, Ю.М. Введение в биомедицинскую этику : учебное пособие для студ. мед. и фарм. вузов / Ю.М. Хрусталеv. - М. : Академия, 2010. - 224 с. ; То же [Электронный ресурс]. - Режим доступа: <http://85.143.2.108/view.php?fDocumentId=1107>.

16. Неорянов Ю. Етика та деонтологія в підготовці лікарів [Екстронний ресурс] / Ю. Неорянов, М. Головаха, А. Кудієвський // Нова пед.думка. –2012. – Режим доступу : http://archive.nbuв.gov.ua/portal/Soc_Gum/Npd/2012_1/2neranov.pdf.
17. Інтернет-ресурси з питань етико-деонтологічних аспектів роботи лікаря:
- http://archive.nbuв.gov.ua/portal/soc_gum/vzhdu/2011_57/vip_57_13.pdf
 - http://archive.nbuв.gov.ua/portal/chem_biol/Mosv/2012_4/data/article22.pdf.
 - http://archive.nbuв.gov.ua/portal/Soc_Gum/Npd/2012_1/2neranov.pdf.

Завідувач кафедри ПВМ №2 та медсестринства
д. мед. н., професор

Т.С.Оспанова